

La imagen del Imperio: un mensaje de poder y prestigio que permanece eternamente vinculado al mármol

BARCINO-TARRACO-ROMA. POWER AND PRESTIGE IN MARBLE

International meeting in homage to Isabel Rodà de Llanza

The ICAC and the URV, with the collaboration of the museum MUHBA in Barcelona, organize an expert international meeting to reflect on the **uses of marble as a symbol of status and power in the Roman Empire**.

21-23 November, MUHBA Plaça del Rei (Barcelona)

The ubiquity of **marbles and other ornamental rocks** (*marmora*) in ancient cities, both in the municipalities and colonies of the Empire —such as *Barcino*— and in the large provincial cities —including *Tarraco*— powerfully illustrates how the power of *Roma*, the great capital, looms over all manifestations, whether political, economic or social.

Moreover, the strategies and technical skills of the ancient Romans are illustrated by the high degree of adaptability and logistical power employed to **mine quarries**, distribute the material along great **trade routes** and transform it to serve the image of the Empire: a message of power and prestige that is eternally linked to marble.

This international meeting wants to emphasise the value of these materials as **status symbols** that are found in architectural decoration, sculpture and monumental epigraphy, among other uses. It will bring together experts from different academic fields and scientific disciplines from Catalonia, the Iberian Peninsula and the international sphere in general.

The event is also a **homage to Dr Isabel Rodà de Llanza**, Emeritus Professor of Archaeology in the UAB and former director of the ICAC, who will give a **masterclass** before the closure of the meeting. Saturday November 23th at 12.30 h. That day there will also be a **guided tour of the MUHBA archaeological collections** - Zona Franca, that will be opened especially for the occasion.

REUNIÓ INTERNACIONAL EN HOMENATGE
A ISABEL RODÀ DE LLANZA /
REUNIÓN INTERNACIONAL EN HOMENAJE
A ISABEL RODÀ DE LLANZA /
INTERNATIONAL MEETING IN HOMAGE
TO ISABEL RODÀ DE LLANZA

DIJOUS 21 DE NOVEMBRE
JUEVES 21 DE NOVIEMBRE
THURSDAY, NOVEMBER 21

16 h
BENVINGUDA / BIENVENIDA / WELCOME
Carles Vicente (Director de Memòria,
Història i Patrimoni), Josep Bracons
(MUHBA), Carme Miró (Servei d'Arqueologia),
Josep M. Palet (ICAC), Gemma Puigvert
(UAB), Diana Gorostidi, Anna Gutiérrez
García-M. [coords.]

SESSIÓ I. CIUTATS DE MÀRBRE
SESIÓN I. CIUDADES DE MÁRMOL
SESSION I. CITIES OF MARBLE

16.20 h
PONÈNCIA MARC / PONENCIA MARCO /
KEYNOTE LECTURE
**Making Rome a city of marble:
reconsidering the organization of marble
import, storage and distribution at Portus
Simon Key** (University of Southampton-
British School at Rome)

17.10 h
**Lapis redibivus, viejas piedras para nuevas
formas. Spolia en Barcino**
Julia Getrán (Facultat Antoni Gaudí,
Ateneu Universitari Sant Pacià)

17.30 h
Arqueologia de Gerunda i suburbium
Josep Maria Notia (Universitat de Girona)

17.50 h
Pausa / Break
18.10 h

**El marmol assente de Lucus Augusti
(Lugli). Primeres apuntes sobre el uso
y consumo de un bien de prestigio**
Silvia González Soutelo (MIAS-Universidad
Autónoma de Madrid)

18.30 h
**El foro colonial de Carthago Nova:
novedades arqueológicas**
José Miguel Noguera (Universidad de
Murcia)

18.50 h
**I patterns decorativi in marmo colorato
nei pavimenti degli edifici di culto e privati
a Roma**
Maurizia De Nuccio (Fondo Musica-Ambiente
Italiano, Roma)

19.10 h
**No sólo mármol. Grabar y escribir en la
piedra para construir, en algunos ejemplos
de Asia Menor en época romana**
Adalberto Ottati (Trinity College Dublin),
Serena Vinci (Auzonius Institut CNRS-
Université Bordeaux-Montaigne, LabEx
Sciences archéologiques de Bordeaux)

19.30 h
Debat i final de sessió / Debate y final de
sesión / Discussion and end of session

DIVENDRES 22 DE NOVEMBRE
VIERNES 22 DE NOVIEMBRE
FRIDAY, NOVEMBER 22

SESSIÓ II. PARAULES I IMATGES:
EL MISSATGE ETERN DEL MÀRBRE
SESIÓN II. PALABRAS E IMÁGENES:
EL MENSAJE ETERNO DEL MÁRMOL
SESSION II. WORDS AND IMAGES:
THE ETERNAL MESSAGE OF MARBLE

9.30 h
PONÈNCIA MARC / PONENCIA MARCO /
KEYNOTE LECTURE
Il lapicida, questo sconosciuto
Antonio Sartori (Università degli Studi
di Milano)

10.20 h
**Troballes epigràfiques inèdites a la ciutat
romana d'Empúries**
Joaquim Tremoleda, Marta Santos,
Pere Castanyer (Museu d'Arqueologia
de Catalunya, Empúries)

10.40 h
**De Tortosa a Caesar Augusta:
el viaje de la epigrafía honorífica**
Francisco Beltrán (Universidad de Zaragoza),
Diana Gorostidi (Universitat Rovira i Virgili-
ICAC)

11.10 h
**¿Exegi monumentum perenne?
Actualización del mensaje epigráfico sobre
monumentos funerarios y votivos**
Serena Zoia (Università degli Studi di Milano)

11.20 h
Pausa / Break
11.40 h

**Dionysos en la mesa. Los hermas de
pequeño formato del Museu d'Arqueologia
de Catalunya, Barcelona**
Antonio Peña (Universitat Autònoma
de Barcelona)

12 h
**Consideración de un conjunto de
sarcófagos de Tarraco a través de las
páginas**
Isabel Moreno (Museu d'Arqueologia de
Catalunya), Montserrat Claveria (Universitat
Autònoma de Barcelona)

12.20 h
**Los ciclos escultóricos de Quinta das
Longas y los talleres de Afrodísias en
Hispania**
Trinidad Nogales (Museo Nacional de Arte
Romano, Mérida)

12.40 h
L'emploi du marbre en Narbonneaise
Vassiliki Gaggadis-Robin (Centre Camille
Jullian, Maison Méditerranéenne des Sciences
de l'Homme, Aix-Marseille Université)

13 h
**Pechos, amor y poder: retratos maritales
de Roma al Renacimiento**
Manuel Parada (ICAC-Universidad de
Valleadolid), Laura María Palacios
(Universidad Complutense de Madrid)

13.20 h
Debat i final de la sessió / Debate y final de
sesión / Discussion and end of session

SESSIÓ III. MÀTERIA DE PODER
SESIÓN III. MATERIA DE PODER
SESSION III. THE MATERIAL OF POWER

16 h
PONÈNCIA MARC / PONENCIA MARCO /
KEYNOTE LECTURE
**Marmi e proprietà delle cave in età
tardorepublicana**
Patrizio Pensabene (Università degli Studi
di Roma-La Sapienza)

16.50 h
**La pedra de Montjuïc, marcadors
petrogràfics per identificar la pedra
insígnia de Barcelona**
Lluís Casas (Universitat Autònoma de
Barcelona), David Parcerisa, Aureli Álvarez,
Christian Prado, Kusi Colonna-Petri,
Montserrat Puigès, Roberta Di Febo,
Marta Moreno, Isabel Mereno

17.10 h
**El Pirineo, una fuente principal de mármol
en el occidente romano**
Pilar Lapuente i J. Antonio Cuchi
(Universidad de Zaragoza)

17.30 h
**Broccatello... de Tortosa? Darreres
novetats entorn de l'explotació del jaspi
de La Cinta. Dels romans als segles XVI**
Anna Gutiérrez García-M. (ICAC),
Hilari Muñoz (IES Dertosa, Tortosa)

17.50 h
Pausa / Break
18.10 h

**De Augusto a los Borbones: el uso del
marmor de Espejón como imagen del poder**
Virginia García-Entero (Universidad Nacional
de Educación a Distancia)

18.30 h
**El significado del color. A propósito de
algunos marmora policromos originarios
del sur de Hispania**
Begoña Soler (Universidad de Murcia-ICAC)

18.50 h
**De mil colores: el mármol policromo del
valle del Guadalquivir**
Olivia Rodríguez (Universidad de Sevilla)

19.10 h
Debat i final de la sessió / Debate y final de
sesión / Discussion and end of session

19.30 h
Cloenda / Clausura / Closing remarks

DISSABTE 23 DE NOVEMBRE
SÁBADO 23 DE NOVIEMBRE
SATURDAY, NOVEMBER 23

VISITA ALS FONS DEL MUHBA
VISITA A LOS FONDOS DEL MUHBA
VISIT TO MUHBA COLLECTIONS

Places limitades, imprescindible inscripció
prèvia / Plazas limitadas, imprescindible
inscripción previa / Places limited, advance
booking required

10 h
SORTIDA AMB AUTOBÚS /
SALIDA EN AUTOBÚS /
DEPARTURE BY COACH
Punt de trobada / Punto de encuentro /
Meeting point: ronda Universitat, 11,
Barcelona

10.35 h
VISITA GUIADA DE LES COL·LECCIONS
ARQUEOLÒGIQUES DEL MUHBA-
ZONA FRANCA /
VISITA GUIADA A LAS COLECCIONES
ARQUEOLÓGICAS DEL MUHBA-
ZONA FRANCA /
GUIDED TOUR OF THE MUHBA
ARCHAEOLOGICAL COLLECTIONS-
ZONA FRANCA

10.50 h
Daniel Alcubierre, Núria Miró, Emili Revilla
(MUHBA)

Lliçó magistral / Lección magistral /
Masterclass: Dra. Isabel Rodà de Llanza
(UAB-ICAC)

12.30 h
Cloenda de la reunió / Clausura de la reunió /
Closure of meeting

13 h
Tornada a Barcelona / Vuelta a Barcelona /
Return to Barcelona

MUHBA PLACA DEL REI
Sala de Martí l'Humà

Entrada gratuïta
Es recomana reserva prèvia.

INFORMACIÓ
informacion@baibcn.cat
Per a qualsevol altra informació:
93 256 21 22 (de dilluns a divendres feners,
de 10 a 14 i de 16 a 19 h)
barcelona.cat/museuhistoria
facebook.com/barcelonacultura
twitter.com/bncultura

Portada:
Placa dedicada pels seivrs augustals a la colònia
de Barcino © Jordi Puig

MUHBA PLACA DEL REI
Sala de Martí l'Humà

Entrada gratuïta
Se recomana reserva prèvia.

INFORMACIÓ
informacion@baibcn.cat
Para cualquier otra información:
93 256 21 22 (de lunes a viernes laborables,
de 10 a 14 y de 16 a 19 h)
barcelona.cat/museuhistoria
facebook.com/barcelonacultura
twitter.com/bncultura

Portada:
Placa dedicada por los seivrs augustales en la
colonia de Barcino © Jordi Puig

MUHBA PLACA DEL REI
Sala de Martí l'Humà

Admission free
Advance reservation advised

INFORMATION
informacion@baibcn.cat
For any other information:
93 256 21 22 (Monday to Friday, except holidays,
from 10 am to 2 pm and from 4 to 7 pm)
barcelona.cat/museuhistoria
facebook.com/barcelonacultura
twitter.com/bncultura

Cover:
Plaque dedicated by the seivrs Augustales to the
colony of Barcino © Jordi Puig

Barcino-Tarraco-Roma is the result of the confluence of two research projects: “*Officinae lapidariae tarraconenses. Quarries, Workshops and Artistic Productions in Stone from the Provincia Tarraconensis*” (HAR2015-65319-P, MINECO/ERDF, EU); and “The Message of Marble: Prestige, Symbolism and Local Materials in the Western Provinces of the Roman Empire Between Antiquity and Early Middle Ages Through the Case of Hispania” (PGC2018-099851-A-I00, MINECO/ERDF, EU).

Scientific coordination: **Diana Gorostidi Pi** (ICAC-URV) i **Anna Gutiérrez Garcia-Moreno**. (ICAC).

MUHBA PLAÇA DEL REI, Sala de Martí l'Humà

Entrada gratuita

informaciomuhba@bcn.cat

barcelona.cat/museuhistoria

facebook.com/barcelonacultura

twitter.com/bcncultura